

Téma : **INSEMINÁCIA V CHOVE OVIEC A SYNCHRONIZÁCIA RUJE**

INSEMINÁCIA

- Ovce určené na *pripúšťanie* musia byť zdravé v dobrom kondičnom stave. Je vhodné hrubovlnové a polohrubovlnové ovce **1. mesiac** pred pripúšťaním ostrihať.
- Ovce so slabšou kondíciou je žiadúce **3 týždne** pred pôrodom prikrmovať asi **250 g** prídavku koncentrátov na zviera a deň.
- Nakoľko vonkajšie príznaky ruje sú nevýrazné na identifikáciu ruje využívame skúšobného barana najčastejšie so zásterkou (**1 baran na 50-60 oviec**). Skúšobné barany majú byť ustajnené oddelene a majú sa v pravidelných intervaloch striedať (**0,5-1,5 hod.**).
- Vyhľadávanie oviec sa robí **2x denne** a nemá trvať dlhšie ako **1-1,5 hod.** Pri prirodzenom pripúšťaní sa musí baran využívať rovnomerne, **t.j. 2 skoky ráno a 2 skoky večer, pri 5. skokoch, 3 ráno a 2 večer. Medzi skokmi má byť 1/2 hod. prestávka.**
- **Insemináčna dávka** pri ovciach má mať objem **do 0,2 cm³** a má mať najmenej **80.10⁶ spermii**, pri hlbokom zmrazenom semene **180-240.10⁶ spermii**.
- Vyselektované ovce v ruji sa potom inseminujú za **10-12 hodín** po jej zistení skúšobným baranom, prípadne za ďalších **10-12 hod. sa reinseminujú.**
- Kľčok maternice má pri ovciach dĺžku **50-60 mm** a z toho dôvodu je pri inseminácii treba zaviesť pipetu najmenej **200 mm**, t.j. **za 2. priečnu riasu.**
- Kľčok maternice **má 9 priečných rias**, ktoré sťažujú insemináciu a priechodnosť. Z tohto dôvodu sa v posledných rokoch pri použití hlboko zmrazeného semena využíva **laparoskopická intrauterinná** inseminácia, kde semeno je deponované priamo do dutiny rohu maternice a dosahuje sa až **80 % kotnosť**.
- Pri insemináčnom úkone je potrebné používať nástroj na otvorenie dutiny pošvovej (speculum) s osvetlením.

SYNCHRONIZÁCIA RUJE

- Pri *synchronizácii ruje* sa môžu použiť prirodzené a medikamentózne metódy.
- **Prirodzené metódy** realizujú využitím chovateľsko-organizačných opatrení, ako je napr. zvýšenie kŕmnej dávky o **20-30 %** pred pripúšťacím obdobím alebo v sezóne. Ďalej je to kontakt so skúšobnými baranmi pred pripúšťaním, predlžovanie a skracovanie svetelného dňa v kombinácii s kvalitným kŕmením, atď.
- **Z medikamentózných metód** sa v súčasnosti osvedčujú najmä preparáty s **progestagénnym** účinkom, ktoré predĺžením luteálnej fázy usmerňujú výskyt ruje v plánovanom období. Aplikácia týchto preparátov je vo forme **perorálnej, pošvových hubiek a vložiek**, prípadne **podkožných implantátov**.
- **Vaginálne tampóny a hubky** sa zavádzajú do pošvy u oviec na **12-14 dní**. Pre zintenzívnenie ruje najmä v mimosezónnom období aplikujeme v deň vyberania hubiek a tampónov **500 m.j. PMSG**.
- **Za 36 hodín nastupuje výrazná ruja** a zvieratá treba pripustiť. Je nevyhnutné sledovať výskyt ďalšej ruje za **14-15 dní**, ktorá prebieha synchronne a pripustenie je úspešné veľakrát práve po nej. Dôležité je u mladých zvierat zasunúť tampón za hymen (panenská blana).

- Veľmi dôležitým momentom je doba od pôrodu k pripusteniu. Mala by byť optimálne **4 mesiace**. Výsledok je závislý tiež od termínu odstavenia jahniat. Pri skoršom odstave možno urýchliť začiatok synchronizácie.

Výhody synchronizácie ruje:

- Podstatne skracuje obdobie bahnenia, umožňuje lepšiu organizáciu práce s efektívnejším ekonomickým využitím jahniat na predaj.
- Vytvára predpoklady pre uplatnenie inseminácie.
- Vyvolaním ruje pred začiatkom sezóny dosiahneme včasný odstav jahniat, ktorý zaručuje ich dobrú predajnú cenu.
- Skoršie narodené barančky majú dlhší časový priestor do puberty.
- Umožňuje zaradenie problémových bahnic do reprodukcie, ktoré v sezónnom období neboli fertily pripustené.
- Kombinácia progestagénov a pmsg dáva predpoklad k dosiahnutiu väčšieho počtu jahniat na bahnicu.

Negatívne stránky uplatnenia synchronizácie.

- Vysoká cena synchronizačných prípravkov.
- Vysoké nároky na zdravotný a kondičný stav oviec v stáde. V zhoršených podmienkach chovu nemožno očakávať predpokladané výsledky, skôr naopak.
- Náročnosť na pripúšťanie. Zvýšenie počtu baranov až trojnásobne pri prirodzenom pripúšťaní.
- Podstatne zvýšené nároky v čase bahnenia a výkrmu jahniat.
- Zabezpečenie dobrej výživy počas celej sezóny a mimo sezónneho obdobia.

Uplatnenie najnovších poznatkov z oblasti inseminácie oviec v chovateľskej praxi :
<http://old.agroporadenstvo.sk/zv/ovce/clanky/inseminacia.htm>